

Albuen ved Nakskov Fjord

Natura 2000-projekt om rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning

Rapport udarbejdet af Lolland Kommune, juli 2015

Projektet er udført med tilskud fra Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevarerministeriet

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Baggrund for projektet

Albuen ved Nakskov Fjord er den 6 kilometer lange odde som afgrænser fjorden mod vest.

I Natura 2000-område nr. 179 Nakskov Fjord og Indrefjord, udgør Albuen som ét sammenhængende område på 124 ha alene 2/3 af det samlede Natura 2000-områdes lysåbne landnaturtyper. Tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter som følge af manglende drift, er i Natura 2000-planen identificeret som en af de mest afgørende trusler for sikring af gunstig bevaringsstatus for områdets naturtyper og arter. Dermed vil en forbedret drift og naturpleje, som projektet har til formål, bidrage afgørende til realisering af Natura 2000-planen for Nakskov Fjord.

I 2014 overtog en ny forpagter driften af både den statsejede del og størstedelen af de private arealer på albuen. Ved den lejlighed besluttede Lolland Kommune sammen med Naturstyrelsens lokale enhed og det fælles ejerlaug, at søge Natura 2000-projektmidler til nye hegn ud fra en strategi om at lade så mange arealer som muligt indgå i en samlet drift, som omfatter afgræsning med både får, som hidtil, men fremover også med kreaturer. Formålet er at få en mere optimal naturpleje af især de vådere naturtyper, herunder strandengene, som for størstedelen ikke har god tilstand ifølge Natura 2000-planens basisanalyser.

Der er en række beboelsesejendomme som der skal tages hensyn til ved praktisering af driften på naturarealerne. De har hidtil været meget generet af undslupne dyr på grund af dårlige eller ufuldstændige hegn. Der er valgt en fremtidig strategi som i stedet for at hegne dyr inde i folde, går ud på at hegne bygninger og havegrunde fra og lade dyrene græsse resten. Den valgte hegnsløsning muliggør en mere effektiv naturpleje på prioriterede arealer som i de senere år har været med sparsom eller ingen drift.

Beskrivelse af projektområdet

Albuen har et areal på ca. 124 ha, heraf inddeler de nye hegn Albuen i 2 folde på i alt ca. 99 ha, (kort 1). Ejeren af de yderste ca. 15 ha på Albuen ønskede ikke lade sit areal indgå i græsningen og ejeren af arealet på ca. 9 ha omkring Nakkehusene indgår ikke i forpagterens drift, men hegnet giver ejeren mulighed for selv at pleje sit areal på østsiden af det nye hegn. Størstedelen af Albuen ejes af hhv. et fælles ejerlaug og af Naturstyrelsen, som har samme forpagter.

Albuen udgør som tidligere nævnt arealmæssigt ca. 2/3 af det samlede areal med landnaturtyper indenfor Natura 2000-området Nakskov Fjord og Indrefjord. Det drejer sig om naturtyperne:

- 1330. Strandeng
- 2110. Forklit
- 2130. Grå klit og grønsværklit
- 6230. Surt overdrev

Naturtyperne er i basisanalyserne til Natura 2000-planen vurderet til at have stedvis god (II) og stedvis moderat (III) tilstandsklasse for struktur- arts- og naturtilstand. De fleste lysåbne naturtyper er afhængige af græsning eller høslæt. Ved manglende græsning vil naturarealet gro til i højere urter og vedplanter, og de lyskrævende arter, der er karakteristiske for naturtyperne vil blive udkonkurreret. Store dele af Albuens strandenge, overdrev og grønsværklit er truet af tilgroning, og er i 2011 registreret med middelhøj græs/urtevegetation (15-50 cm) og visse steder høj Græs/urtevegetation (over 50 cm.) Desuden er Albuen truet af tilgroning med den invasive Rynket Rose.

Albuen grænser op til de marine naturtyper i Søndernoret, som udgøres af:

- 1140. Mudder- og sandflader der er blottet ved ebbe
- 1150. Kystlagune

Albuen og de tilknyttede marine naturtyper er en vigtig del af EU-fuglebeskyttelsesområde F88. Naturplejen på Albuen er derfor vigtig i bestræbelserne på at opnå og sikre gunstig bevaringsstatus for udpegningsarterne Alm Ryle, Klyde, Fjordterne, Havterne, Dværgerterne og Splitterne

Kort 1. Oversigtskort med angivelse af nye hegnslinjer. Det skraverede område udgør 99 ha., som får mulighed for afgræsning indenfor hegnene.

Der er et antal bygninger og fritidsejendomme på albuen som skal holdes fri for græssende dyr, og ejere og beboere skal sikres deres retmæssige adgangsveje via låger i hegnene og færister i vejen. Ligeledes er der mange besøgende og brugere af området som har haft ønsker til forskellige dele af projektet og naturplejen.

Det har undervejs i forløbet været nødvendigt at foretage tilretninger og ændringer i projektet for at imødekomme ønsker fra ejere og brugere af området og for at finde placeringer og holdbare løsninger på praktiske problemer med at afslutte hegnslinjer ude i vandet.

Det er så vidt muligt forsøgt at undgå at sætte hegn langs med kystlinjen. Hegnene afsluttes i stedet vinkelret ud i vandet, så dyrene med deres græsning kan sikre den fine overgang langs kysten mellem lavt græssede enge og fjorden. Denne overgang er essentiel for vadefugle og terner og i øvrigt vil hegn i strandkanten blive fyldt med opskyllet ålegræs og tang, og kollapse ved de hyppige overskyllninger som er karakteristiske for strandenge.

Det har været svært at placere effektive afslutninger af hegnene ude i vandet, idet der i Søndernoret til tide er så lavvandet at mudderbunden er blottet, så dyrene kan smutte ud af indhegningen ved at gå over fjorden. Det er også en udfordring at lave hegnsafslutninger der er stærke nok til at modstå storme, store mængder opskyl og evt. skrueis.

Projektændringer under forløbet

Oprindeligt var det planen, at etablere et hegn på tværs af Albuetangen helt inde i starten ved vejboommen. Efter stærke ønsker fra indehaveren af Albuens campingplads og naboer i nærmeste grundejerforening, om at friholde den inderste del af Albuen for nye hegn og dyr, besluttedes det at rykke tværhegnet ca. 500 meter længere ud ad Albuetangen. Strækningen rummer bl.a. badestranden og kitesurfernes foretrukne plads.

Sent i forløbet ændrede lodsejer på den yderste del af Albuespidsen holdning, så et areal på ca. 15 ha, ikke skulle indgå i afgræsningen. De to ændringer medførte ændrede hegnslinjer og en arealkorrektion som er fremsendt og godkendt af tilskudsgiver.

Udførte aktiviteter i projektområdet

Der er i forbindelse med projektet etableret nye fåre- og kreaturhegn som forberedelse til afgræsning på Albuen. Hegnene gør det muligt at afgræsse ca. 99 hektar. Hegnslinjerne med placering af låger og færister fremgår af kortene 2-5. Hegnstypen er Poda nethegn med 2 eltråde, som kan anvendes til både fåre- og kreaturgræsning. Ved det inderste tværhegn over starten af Albuetangen er der suppleret med et 2-trådet kreaturhegn langs strandkanten ud til enden af en pynt, for at hindre kreaturerne i at vade over det lave vand og slippe ud af folden. Der er placeret færister i vejen/køresporet ved det inderste tværhegn og hvor vejen krydser tværhegnet ved

Nakkehusene. Der er desuden opsat det nødvendige antal låger til bil/traktor i hegn om ejendomme og grunde.

Samlet er der etableret og opsat flg.:

Ca. 2235 m. fåre- og kreaturhegn, Poda-nethegn m. 2 eltråde

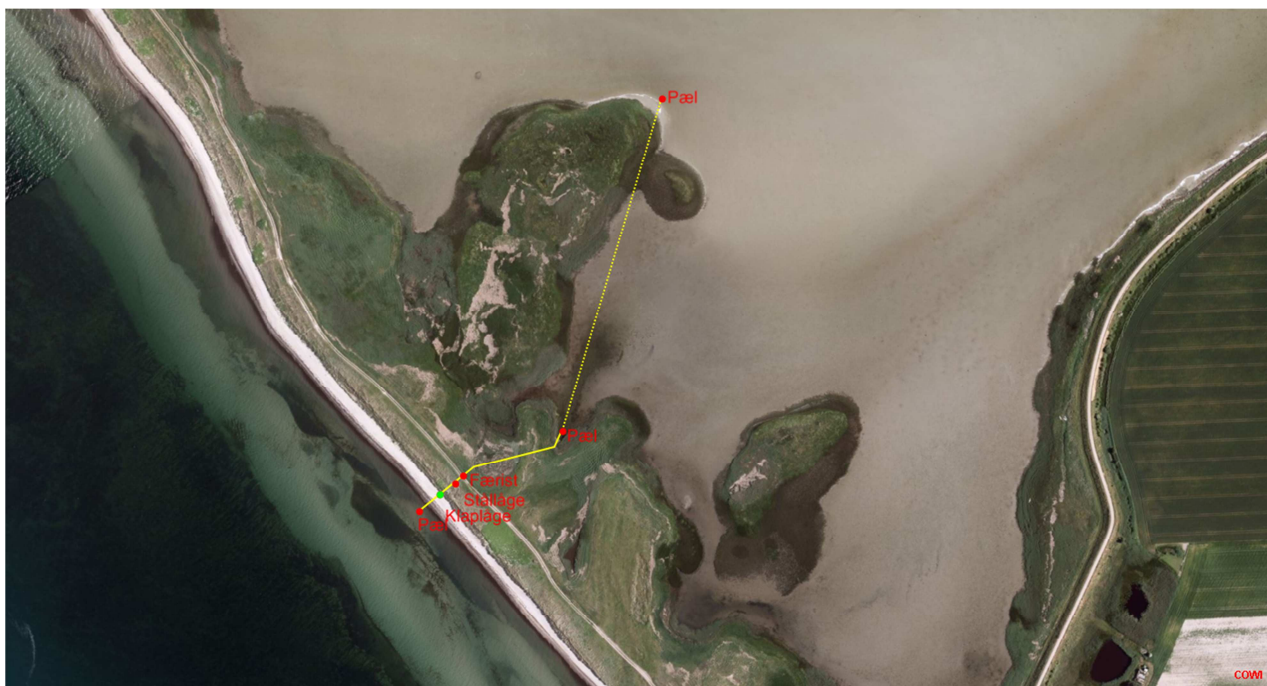
Ca. 300 m. 2-trådet hegn

3 elforsyninger, 2 til netstrømforsyning, 1 til batterispændingsgiver inkl. stålskab

12 stållåger til traktor/bil, 10 låger á 4 m, samt 2 låger á 2,5 m.

2 færreste i vej.

Et antal klaplåger til publikum har kommunen og Naturstyrelsen selv etableret uden for projektet, da der ikke gives tilskud hertil. En række nødvendige forstærkninger ud over hvad der var indeholdt i hegnstilbud og budget, har kommunen selv afholdt som tillægsydelse.

Kort 2, inderste tværhegn. Nethegn suppleret med 2-trådet kreaturhegn til afslutning ud for pynt.

Kort 3, hegn om Vogterhuset

Kort 4, hegn ved Nakkehuse

Kort 5, hegn ved lodshuset, fyret, sejlkлубben og Albuehuset

Projektets effekt og resultater:

Projektet har resulteret i etablering af nye hegn som muliggør en mere effektiv afgræsning og naturpleje på Albuen, som arealmæssigt udgør hovedparten af habitatnaturtyperne på land i Natura 2000-område Nakskov Fjord.

Afgræsningen skal sikre gunstig bevaringsstatus for habitatnaturtyper og udpegningsarter som er truet af tilgroning pga. manglende eller utilstrækkelig drift.

Der har tidligere gennem historien været kreaturgræsning på Albuen, men i de seneste år har der kun gået får og græsningstrykket har været lavt. På de våde dele af arealerne fremtrådte strandengen flere steder som strandrørsump med Tagrør og Kogleaks.

Det forventes at supplerung med kreaturgræsning vil øge andelen af lavt græssede strandenge markant og medvirke til at begrænse udbredelsen af Rynket Rose, som spreder sig invasivt i området. De øvrige lysåbne naturtyper vil ligeledes kunne opnå bedre tilstandsklasse.

Strandengenes loer og vandhuller vil også blive mere lysåbne til gavn for bl.a.

vadfuglebestanden og den sjældne Strandtudse, som forekommer i en pæn bestand i området.

Naturplejen vil være gunstig for områdets strandenge, grønsværklit og surt overdrev, og for de prioriterede fuglearter Alm Ryle, Klyde, Fjordterne, Havterne, Dværgterne og Splitterne.

De nye hegn blev færdige til græsningssæsonen 2015 og der er kommet dyr på fra forsommeren. Effekten vil vise sig som en gradvis udvikling hen imod bedre tilstandsklasse for områdets

strandenge, overdrev og grønsværklit over de nærmeste sæsoner og forhåbentlig resultere i større ynglebestande af bl.a. vadefugle- og ternearterne. Området monitoreres og overvåges af staten i forbindelse med Natura 2000-overvågningen.

Betingelser for projektet

Projektområdet er beliggende indenfor Natura 2000-område nr. 179 Nakskov Fjord og Indrefjord. Området er i sin helhed omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende indenfor strandbeskyttelseslinien. Lolland Kommune har ikke vurderet, at det aktuelle projekt krævede dispensationer i forhold til de udpegninger/restriktioner, der ligger på området, idet der overvejende er tale om vedligeholdende naturpleje til gavn for plante- og dyrelivet i området og almindelig hegning til afgræsning kræver ikke dispensation fra strandbeskyttelsen.

Projektet er således i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 177 af 28. februar 2012 om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og om forberedelse til afgræsning. Ligeledes er projektet i overensstemmelse med det af NaturErhvervstyrelsen fremsendte tilsagn af 11. juni 2014 med ændringstilsagn af 4. december 2014.

I henhold til tilsagnsvilkårene, ligger denne afrapportering om projektet også offentligt tilgængeligt på Lolland Kommunes hjemmeside www.lolland.dk.

Der vedlægges en række billeder fra området sidst i rapporten.

Foto 1. Strandeng tilgroet med Tagrør og Kogleaks med stort potentiale for forbedring

Foto 2. Rynket Rose optræder invasivt på Albuen og udgør en trussel for grå klit og grønsværklit

Foto 3. Inderste tværhegn med færist i vej/kørespor.

Foto 4. Inderste tværhegn er forlænget med et 2-trådet kreaturhegn frem til pynt for at forhindre dyrene i at vade over Søndernoret ved lavvande.

Foto 5. Afslutning af 2-trådet kreaturhegn i Søndernoret.

Foto 6. Tværhegn ved Nakkehuse

Foto 7. Færst i vej/kørespor ved Nakkehuse. Hegn om huse og grunde til højre i billedet.

Foto 8. Hegn under opførelse ved lodshuset og fyret.

Foto 9. Hegn mellem fyret og sejlkubbens hus, i baggrunden Albuehuset.